

K o n S t e r n a

neperiodicky vydávaný zpravodaj ZO ČSOP „Rybák“ Svitavy
zaměřený na ochranářské a ornitologické dění
především v oblasti Svitavska

číslo 12, březen 2003

Obsah:

Slovo úvodem.

Zprávy výboru.

Navrhujeme, vyjadřujeme se, ...

Bleskovky.

Z činnosti ZO.

„Večer s netopýry“ ve Svitavách

Výstava „Nejsme tady sami“

Evropský festival ptactva

Zprávy z úřadů.

Všimli jsme si.

Ani vážky neunikají pozornosti !

Zážitky a postřehy z terénu.

K rybníkům se vyplatí jezdit několikrát denně !

Na cestách.

Za ptáky na ostrov Thassos aneb birdwatching mezi odpadky

Cesta po (a k) Irsku.

Ornitologická pozorování.

Materiály do tohoto čísla byly zpracovány k 16.2.2003.

Slovo úvodem.

Zdravím všechny čitatele KonSterny v novém kalendářním roce. V roce, ve kterém i naši organizaci čekají určité změny, které budou vyplývat z reorganizace státní správy. Nové vztahy se tak budou vytvářet především k Městskému a Krajskému úřadu. Již počátek roku však naznačil, že příliš optimizmu mít nemůžeme. Stále totiž budeme mít nesrovnatelně těžší pozici, než si ji svým vlivem vytvářejí různé firmy a společnosti s milionovými finančními ročními obraty. Na tomto „poli“ tedy nebudeme mít „na růžích ustláno“. Navíc musíme přiznat, že účast ve správních řízeních (za poslední půl rok jsme jich absolvovali 21 !!!) členy výboru dost zaměstnává.

Ani poslední výsledky stavu přírody a krajiny v naší republice nás příliš uspokojením nenaplňují, neboť stále více druhů rostlin a živočichů se stávají druhy ohroženými. Bohužel to dost pociťujeme i při mapování a procházkách v přírodě. Jistě i naším přičiněním budeme moci přispět ke zlepšení tohoto nepříznivého trendu.

Aby můj „úvodník“ nevyzněl až příliš pesimisticky, chtěl bych vyjádřit potěšením nad tím, že přes určité nesnáze snad neztrácíme víru ve významu naší práce a činnosti. Potěšitelné je i například zjištění, že v tomto „boji“ nejsme úplně sami, a že dokážeme navazovat s dalšími organizacemi ČSOP (zejména se „Zeleným Vendolím“) spolupráci, která již „plodí“ své výsledky.

Pozorný čtenář KonSterny necht' si všimne toho, že jednotlivé rubriky doznaly malé změny, která má usnadnit orientaci v jejich obsahu.

Závěrem bych chtěl všem členům i příznivcům naší ZO poděkovat za jejich neocenitelnou práci v minulém roce a zároveň popřát vše dobré v roce 2003 ve všech „sférách“ jejich života.

Jiří Mach

Zprávy výboru.

Setkání ZO ČSOP Pardubického kraje.

* 30.listopadu se zúčastnili za naši ZO Milan Janoušek a Jiří Mach společně s Kamilem Sopouškem z moravskotřebovské ZO setkání základních organizací ČSOP Pardubického kraje v Chrudimi. Cílem bylo získání nových informací a diskuse k : výši členských příspěvků členů ČSOP (vize ÚVR rapidního zvýšení), soutěži „Zelená stezka-Zlatý list“, grantové možnosti k získání financí pro organizace, myšlenka vzniku Regionálního centra organizací ČSOP nejen s informativním charakterem, strategii ochrany přírody Pardubického kraje, programu „Péče o krajinu“ nebo možnosti propagace ZO na „Regionpropagu“ v Pardubicích.

Přínosem bylo například přislíbení předání materiálu od koordinačního Regionálního chrudimského centra k problematice přenosu kompetencí v souvislosti se změnami ve státní správě nebo osobní pomoc ing. Marenčáka při postupu v dalších krocích našeho záměru vyhlášení PR Nový rybník směrem k odboru životního prostředí a zemědělství KÚ Pardubického kraje.

Navrhujeme, vyjadřujeme se, ...

Rybníky, poldry a vodní toky.

Svitavy :

* V září, prosinci a lednu se konala další jednání k uvažované výstavbě nejprve „mokrého“ a později „suchého“ poldru na louce mezi lesním porostem za odkalovací nádrží rybníků Horní a Dolní v k.ú. Moravský Lačnov. Po celou dobu poměrně složitého (a nervózního) projednávání naše ZO (J.Mach a zplnomocněný P.Lustyk) hájila podle 2 posudků botanicky hodnotné území před zřetelně nepodloženým a neopodstatněným návrhem vybudování poldru (sypaná hráz 300m v koruně hráze až 3m). Pro výskyt zákonem zvláště chráněných druhů vlhkomilných rostlin jsme při posledním jednání kvitovali rozhodnutí OŽP MěÚ Svitavy zadat investorovi vyhotovení biologické studie, která bude hodnotit přírodní poměry dotčené lokality a možný vliv stavby na prostředí i krajinný ráz. Zároveň jsme poukazovali na nutnost opatření výjimek ze zákona o ochraně přírody od MŽP a KÚ pro výskyt zákonem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. (Řízení bylo odborem výstavby MěÚ přerušeno do konce kalendářního roku)

Opatov a Opatovec :

- * 14.října předala naše ZO vodohospodářskému úřadu RŽP OkÚ ve Svitavách vyjádření v rámci správního řízení, ve kterém se má Rybářství Litomyšl udělit povolení pro manipulaci a vzdouvání hladiny na rybníku Černý a dále udělení výjimky ze zákona o vodách pro používání látek škodlivých vodám na rybnících Černý, Sychrovec, Terčový, Mušlový, Vidlák a Pařez.
- * Již od počátku procesu vyhlášení území v rámci evropského programu Natura 2000, se Milan Janoušek snaží začlenit do významných území soustavy i opatovské rybníky. Po diskusi s Pavlem Lustykem, který pracuje v rámci Natury na botanickém mapování území v našem regionu (m.j. především lesní a luční společenstva v pramenné oblasti Svitavy a v území Kozlovského hřbetu západně a sz. od Opatova), jsme k návrhu do soustavy Natura 2000 přiřadili i naše poznatky o skupině obratlovců, vyskytujících se na opatovských a svitavských rybnících, které by mohly dokladovat komplexní charakter i význam těchto částí našeho regionu, které patří mezi nejvýznamnější.
- * Koncem měsíce listopadu vyvrcholila práce F.Jetmara na přípravě záměru (zejména na zpracování „plánu péče“) vyhlášení lokality Nový rybník u Opatova za kategorii zvláště chráněného území – přírodní rezervace. V této době existovaly již i dva nezávislé posudky od 2 středisek Agentury ochrany přírody a krajiny (Pardubice a Praha), ale také došlo k ukončení existence Okresních úřadů. 15.ledna jsme pak předali na Krajském úřadě podklady nutné k záměru vyhlášení.
- * Koncem měsíce prosince podáváme RŽP OkÚ vyjádření (vypracoval F.Jetmar) ke znovu zahájenému vodoprávnímu řízení o udělení výjimky pro používání látek škodlivých vodám Rybářstvím Litomyšl s.r.o. na rybnících Hvězda, Nový a Bukový u Opatova.
- * Počátkem roku 2003 se ve Svitavách uskutečnilo jednání předběžného charakteru o rekonstrukci rybníka Hvězda u Opatova (hráz, úprava dna, přítoků, litorálního pásma, kácení stromů a výstavba ostrůvků). Jednání s Povodím Labe Hradec Králové a.s., zpracovatelskou firmou Vodohospodářský rozvoj a výstavba Praha a.s. a RNDr. Petříčkem z AOPK Praha, se za organizaci zúčastnili M.Janoušek, F.Jetmar a J.Mach. Námi přednesené návrhy, stanoviska a doporučení k projektové dokumentaci, která bude sloužit k územnímu řízení, byly přijaty v drtivé většině se souhlasem všech stran, což mělo vliv na bezproblémový a klidný průběh jednání.
- * Na OŽP MěÚ Svitavy jsme podali vyjádření k vydání stanoviska odboru k zásahu do významného krajinného prvku rybníka Hvězda – rekonstrukce rybníka s ohledem na protipovodňová opatření, naše stanovisko bylo prakticky totožné s vyjádřením pro Povodí Labe Hradec Králové s.p., které jsme podávali počátkem tohoto roku.
- * F.Jetmar se za organizaci zúčastnil vodoprávního řízení v Litomyšli, ve kterém Rybářství Litomyšl žádalo nyní od KÚ udělení dílčí výjimky pro používání látek škodlivých vodám na 18 rybnících u Opatova, Opatovce, Jedlové, Stašova a v dalších oblastech. Jednalo se o povolení nakládání s kejdou, mrvou, vápnem a vápencem jen pro tento rok (jaro).
- * Marián Polák se 4.2. zúčastnil terénního jednání s vedením obce Opatov a Povodím Labe s.p., které se týkalo řešení toku Třebovky v obci Opatov. Již na základě předchozích jednání jsme byli přizváni k projektu, který předpokládá úpravy samotného toku v určitých partiích a kácení i výsadbu stromů podél Třebovky.

Jedlová a Stašov :

- * Koncem října podal Jiří Mach vyjádření v rámci obnoveného správního řízení, které na náš podnět (a po potvrzení oprávněnosti KÚ PK) zahájil RŽP OkÚ k úpravě zadní části plochy rybníka Kmotr v Jedlové u Poličky. Naším cílem je dosažení úplného odstranění nahnutého materiálu k hrázi nádrže Ráček II a vytvoření pro rozvoj alespoň menších ploch pro rozvoj nejen eulitorálních, ale i menších supralitorálních společenstev.

Obora u Koclířova, silniční obchvat Opatova, broková střelnice u Opatovce.

- * ZO podala k RŽP OkÚ Svitavy negativní stanovisko ke vzniku brokové střelnice v Opatovci. Střelnice má být postavena v těsné blízkosti rybníka Černý (i chat u lesního okraje). ZO se domnívá, že bude docházet k rušení i ohrožení zvláště chráněných druhů vodních ptáků žijících i pohybujících se v této lokalitě. Později jsme se odvolávali proti rozhodnutí RŽP OkÚ, ve kterém nebyl stanoven počet dní provozu střelnice.
- * Dne 22.října se za naši organizaci zúčastnil Marián Polák dalšího jednání na OÚ v Opatově o silničním obchvatu této obce. Podle jeho slov nedošlo k žádné zásadní změně v původním návrhu této stavby.
- * Obecnímu úřadu v Koclířově jsme předali vyjádření k odvolání pana Maňáka proti rozhodnutí OÚ zastavit stavbu – oplocení 3 pozemků, které provedl pan Maňák bez platného stavebního povolení. Pan Maňák též bez platného územního rozhodnutí na jednu parcelu vyhnal i zvěř (asi 150 jelenů a daňků) !
- * Organizace podala České inspekci životního prostředí v Hradci Králové podnět, na základě kterého by inspekce měla prošetřit praktiky a počínání pana Maňáka, který pravděpodobně porušuje zákon o ochraně přírody a krajiny, zákon o pozemních komunikacích a stavební zákon tím, že bez vydání územního rozhodnutí a povolení stavby (oplocení) provedl u obce Koclířov oplocení pozemků a vyhnání zvěře do takto vytvořené „obory“.

Bleskovky.

- * Nález užovky hladké v potoce u skládky v Třebovicích (patrně jako kořist predátora) hlásí pan Beran z České Třebové.
- * Velmi příznivou informací je také panem Beranem zjištěný zpěv samce lejska malého u PR Psí kuchyně mezi Opatovem a Semanínem v druhé polovině května. Rovněž jeho pozorování úspěšného hnízdění pěnice vlašské v lokalitě „Střelnice“ u Semanína patří mezi raritní údaje.
- * V polovině srpna zahynula všechna mláďata i samice labutě velké na Dolním rybníku ve Svitavách. Samice tu hnízdila minimálně od roku 1998, kdy byla okroužkovaná. Příčina smrti nebyla jasná ani po veterinární pitvě. Samec se však na počátku února 2003 úspěšně vrátil s novou „družkou“. Pár trávil čas na hladině Horního rybníka, která byla udržována pomocí čeridla.
- * Výskyt sýčka obecného zaregistroval i zdokumentoval Marián Polák v záchrané stanici Zelené Vendolí koncem měsíce srpna.
- * Tah 9 jeřábů popelavých naší krajinou zaznamenal pan Josef Zelený počátkem září nad obcí Vendolí.
- * 3.října se v Městském muzeu a galerii ve Svitavách uskutečnil „křest“ knihy Vlastivěda Moravská – Moravskotřebovsko a Svitavsko. Jde o poslední svazek díla, ojedinělého především jeho rozsahem (67 svazků) a délkou vydávání (od roku 1897). Vydavatelem svazku, který se věnuje našemu regionu, je Muzejní a vlastivědná společnost v Brně s finančním příspěvím města Svitavy a Moravská Třebová i obcí území dřívějšího (rok 1949) soudního okresu Svitavy. Kapitola „Přírodní poměry“ je v podstatě první ucelenější (a zároveň odbornější) podobou, ze které snad bude i „čerpat“ v budoucnu. Připomeňme, že autorem kapitol „Flóra a vegetace“ a „Ekologie a ochrana přírody“ je předseda ZO ČSOP v Moravské Třebové ing. Kamil Sopoušek a kapitolu „Fauna“ zpracoval Jiří Mach s pomocí Ing. Sopouška i dalších osob, které jsou v knize uvedené. Kniha by měla být k dostání v knihkupectvích za cenu 480,- Kč.
Věřme a přejme si, aby brzy vyšla samostatná publikace, která bude více rozvíjet zejména kapitoly a rostlinstvu a zvířeně, a to již v území, které bude více vystihovat určitou regionalitu v jistých souvislostech.

- * První výskyt **chřástala malého** na svitavských rybnících potvrdil Jiří Mach 22.října, kdy sledoval na přítoku Dolního rybníka 1 juv. jedince při sběru potravy. Dolní rybník se právě 1 týden vypouštěl. Jde teprve o 2 konkrétní ornitologický údaj ze Svitav. První výskyt zaznamenal p. Sajdl z Lačnova, kterému byl 7.9.1954 donesen mrtvý jedinec, který uhynul na dvoře Svitapu (tedy asi 700m od rybníka). Chřástal byl ještě poté pozorován až do 17.11., kdy pořídil M.Polák videodokumentaci jeho výskytu.
- * Neobvyklý počet dospělých **chřástalů vodních** (8 ex.) zaznamenal Jiří Mach 20.října na březích vypouštěného Dolního rybníka ve Svitavách (jde o zdejší maximum).
- * V roce **2002** bylo na území svitavských rybníků **Dolní a Horní** i v jejich bezprostředním okolí pozorováno **139 druhů ptáků** (63 druhů vodních a mokřadních, z toho 16 druhů hnízdících). Řadu i běžnějších druhů se loni nepodařilo prokázat (např. strakapoud malý a další). Naopak první záznam výskytu byl pořízen u jestřába lesního, poláka kaholky, slavíka obecného a chřástala malého.
- * 12.prosince pozoroval Václav Jelínek samici **dřemlíka tundrového** při silnici u osady Gajer mezi Svitavami a Litomyšlí.
- * V obci Nová Ves u Litomyšle sledoval 29. prosince F.Jetmar 2 **jeřáby popelavé** při přeletu. Jde o velmi zajímavé zimní pozorování.
- * 29.12. navštívili Milan Janoušek a Jiří Mach vodní nádrže Nové Mlýny pod Pálavou. V prostoru nádrží Střední a Dolní (II. a III.) měli možnost sledovat min. 5 **orlů mořských**, 1 **volavku bílou**, min. 62 **hoholů severních**, min. 43 **hvízdáků eurasijských**, 1M **kopřivky obecné**, min. 12 **morčáků bílých**, min. 9 **morčáků velkých**, min. 22 **čírek obecných**, **potápky malé**, **racky bouřní**, **racky bělohlavé**, desítky **kormoránů velkých**, **hus běločelých**, **hus velkých**, stovky **hus polních**, **kachen divokých** a další tisíce jedinců, kteří se pohybovali v nedosažitelném prostoru středu nádrže č II. Dobré sledování vodních druhů se povedlo menší volné hladině nádrže č.III, pod přepadem střední hráze. Pobyt u nádrží nám notně kazila téměř nepřetržitá střelba myslivců, která se ozývala s povzdálí.
- * Historicky první zimní výskyt **volavky bílé** ve Svitavách zjistil 15.ledna Jiří Mach na Dolním rybníku ve Svitavách.

Z činnosti ZO.

Druhová ochrana :

- * V době letních prázdnin byli díky našim Rybaříkům a Mariánovi Polákovi umístění **čáp černý a ústříčnick velký do záchranné stanice Zelené Vendolí**. Vysílený čáp a přiotrávený ústříčnick nalezení v Opatově, bohužel zanedlouho po převozu uhynuli.
- * ZO adresovala přednostovi žel.stanice ve Svitavách p. Buriánkovi dopis s návrhem na řešení úprav, které mají **omezit úhyn zpěvného ptactva na prosklených plochách železničních zastávek** v naší oblasti. Pan přednosta předal náš dopis na Správu dopravních cest ČD v Pardubicích.
- * Ondřej Hrubý nás upozornil na případy **úmrť ptáků na prosklených plochách budovy ÚKZÚZu** v Hradci nad Svitavou. Organizace poskytla 4 samolepící siluety dravce, které budou instalovány na nejnebezpečnější části skleněných ploch.
- * 24. října za pomoci studentů gymnázia Jakuba Macha a Petry Hrazdírové Jiří Mach vyčistil **sýkorníky v lese** za Horním rybníkem ve Svitavách. Bohužel vlivem těžby se už 3 budky ze 30 vyvěšených v roce 2000 nedohledaly. Platbu za vyčistění jsme inkasovali od ÚVR ČSOP v rámci projektu.

Ochrana lokalit :

- * 11.září podepsal stavbyvedoucí, zástupce odboru městského stavitele MěÚ, vedoucí odboru životního prostředí MěÚ a předseda ZO dohodu, která by měla zajišťovat takový postup prací na

zateplení panelového domu na ulici M.Pujmanové 8-12, při kterém nedojde k uvěznění zde v podstřeší vyskytujících se netopýrů rezavých. Dohoda vzešla z iniciativy Jiřího Macha.

* 14.září se konala brigáda na Dolním rybníku ve Svitavách. 3 členové ZO, 1 členka MOP a 2 studentky gymnázia se podíleli na likvidaci dřevin v litorálních porostech, instalaci 2 pilotních kůlků pro odpočinek ptactva a čištění informačních tabulí naučné stezky. Večer se pak sešlo 13 příznivců ornitologie z řad členů ZO a MOP i našich blízkých a známých, abychom společně s další zhruba patnáctkou lidí shlédli film Ptačí svět, který neobvyklým kameramanským způsobem dokumentoval především život ptáků při jejich migracích.

Propagační aktivity :

„Večer s netopýry“ ve Svitavách.

Na 2. října jsme připravili poprvé ve Svitavách akci nazvanou „Večer s netopýry“. Pozvali jsme RNDr.Vladimíra Lemberka z Východočeského muzea v Pardubicích, se kterým jsme prošli část panelových sídlišť na ulicích Dimitrovova, Větrná a Svitavská. Na těchto místech 12 zájemců (s námi i reportér Novin Svitavska) mělo možnost sledovat večerní výlety **netopýrů rezavých** v době, kdy samci lákají samičky do větracích otvorů v podstřeší panelových domů k páření. V.Lemberk hovořil nejen o způsobu jejich života a problematice jejich ochrany, ale zejména prakticky ukázal možnost registrovat netopýry pomocí ultrazvukového detektoru. Toto velmi „šikovné“ (a bohužel poměrně drahé) zařízení vnímá ultrazvukové vlny, jejichž rozsah je pro daný druh typický. Kromě ultrazvuků, pomocí kterých netopýři vnímají přítomnost jejich potravy, jsme měli možnost poznat i podobu některých dalších druhů zvuků, kterými se netopýři dorozumívají.

Došli jsme také k Lánskému rybníku, kde jsme si obohatili pestrost registrovaných druhů netopýrů o **netopýra vodního** a **netopýra vousatého**, kteří lovili potravu nad rybníční hladinou. Posledním námi zaznamenaným druhem byl **netopýr večerní**, který se pohyboval v prostoru sídliště ve Svitavách-Lánech na ulicích Větrná a Svitavská. Přestože jsem měli podezření na výskyt tohoto druhu, tak jsme při exkurzi jeho výskyt ve Svitavách potvrdili poprvé v posledních letech.

Zhruba dvouhodinová večerní vycházka byla nejen zdařilým pokusem poznat některé druhy netopýrů, které zde žijí společně s námi, ale i možností dovědět se více z jejich tak málo známého a zajímavého života.

Jiří Mach

Výstava „Nejsme tady sami“.

4.října byla za účasti asi 40 osob vernisáží zahájena v Nadačním domě ve Svitavách výstava „Nejsme tady sami“, kterou iniciovala Záchraná stanice pro handicapované živočichy „Zelené Vendolí“. Tematiku ochrany a pomoci zvířat připomínaly i panely další Záchrané stanice pro živočichy při ZO ČSOP „Ropáci“ z Jaroměře. Po oslovení panem Zeleným z Vendolí se k výstavě organizačně připojila (přes Mariána Poláka) i naše organizace. Materiály výstavy seznamovaly do 31.října návštěvníky nejen s problematikou přímé pomoci handicapovaným zvířatům, ale vhodnou formou prováděla osvětu i v tematice ochrany zvířat proti týrání.

Naši ZO prezentovaly velmi zdařilé fotografie Mariána Poláka a dalších 5 posterů, které představovaly naši organizaci i výsledky jednotlivých druhů naší činnosti. Jsme rádi, že se podařilo při tvorbě výstavy spojit úsilí 3 subjektů, kteří jsou sdruzeni v ČSOP.

Jiří Mach

Evropský festival ptactva.

Svitavy :

5.října se na hrázi Dolního rybníka sešlo pouze 5 zájemců o pozorování ptactva, které se pohybovalo v okolí Dolního a Horního rybníka. Vládlo větrné a oblačné počasí (naštěstí bez přeháněk). Nízká účast byla zřejmě také důvodem, proč se ptáci rozhodli, že se nám ukazovat příliš nebudou. Na plné vodní hladině obou rybníků se zdržovala zejména hejna kachen (122) a lysek (74). Ze zajímavějších vodních druhů jsme sledovali jen lžičáka pestrého (6). Okolní zahrady, pole a lesíky

pak poskytly jen málo tradičních druhů. Celkem jsme jich viděli pouze 27. Tedy žádný zázrak. Opět si musíme postesknout nad „zájmem“ svitaváků o pozorování ptactva. Energie i finance věnované propagaci v kabelové televizi, regionálním tisku i školách vychází naprosto naprázdno. Naopak potěšující byla účast redaktora Novin Svitavska.

Opatov :

Rybníky Nový a Hvězda se staly cílem skupiny 25 zájemců, které neodradilo deštivé počasí. Tradičně se na těchto lokalitách objevilo více druhů (celkem 47). Bohužel se na Novém rybníku, který měl mírně spuštěnou hladinu, nevyskytoval žádný druh bahňáka. Početná byla hejna poláků chocholaček, poláků velkých, kachen divokých a lysek černých. Volavek popelavých bylo 27 a k nim se přidala i jedna volavka bílá. Na polích se pohybovala hejna konopek, zvonků, stehlíků a pěnkv (i 1 jikavec). Na Hvězdě byl 1 samec hvízdáka eurasijského, ale jinak se nám žádné další méně obvyklejší druhy zaznamenat nepodařilo.

Jiří Mach

* 17. a 21. listopadu dokumentuje a natáčí (pro kabelové televizní regionální vysílání) reportáž Marián Polák a Jiří Mach o výskytu chřástala malého na Dolním rybníku ve Svitavách.

* 28. listopadu se Jiří Mach podělil s návštěvníky Nadace J. Plívy při prohlídce jeho diapositivů o své dojmy a postřehy ze srpnového pobytu v Irsku.

* Dne 1. února se konal „1. ochránářský bál“ v kulturním domě v Opatově. Jeho pořádání se ujala ZO ČSOP „Zelené Vendolí“ s naší ZO (jmenovitě hlavním organizátorem za naší ZO byla Petra Chlupová). Poděkování za pořádání patří i všem dalším. Bálu s účastí tomboly, mažoretok a známého písničkáře Pepy Nose se zúčastnilo více než 60 zájemců. Bude jenom dobře, když vznikne tradiční akce i pro širší veřejnost a příznivce ochrany přírody.

Zprávy z úřadů.

(Vyklíčníkem jsou opět označena řízení, kterých jsme se zúčastnili).

Česká inspekce životního prostředí Hradec Králové :

! Vydala zprávu ze šetření, která prováděla na náš podnět, podaný v březnu tohoto roku (!). Inspekce rozhodla, že vybudování sjezdů do Nového rybníka z důvodů hnojení, nedošlo k ohrožení významného krajinného prvku. Dále, že chov geograficky nepůvodních druhů ryb není zavádění těchto druhů do přírody a krajiny, že s Rybářstvím Litomyšl zahájila správní řízení o pokutě ve věci plašení kormorána velkého bez udělení výjimky ze zákona, a že Rybářství Litomyšl nedovoleně manipulovalo s látkami škodící vodám, když provádělo bez povolení hnojení rybníků u Opatova (opět bylo zahájeno správní řízení). Do dnešního dne neznáme úplné výsledky šetření a rozhodnutí ČIŽP.

Česká inspekce životního prostředí Brno :

! Odbor ochrany vod reagoval na náš podnět, kterým jsme upozorňovali na hnojení kejdou Dolního rybníka ve Svitavách Rybářstvím Litomyšl s.r.o. v roce 2001 v době mimo platnost rozhodnutí OkÚ SY – RŽP a neprovádění rozborů vody po aplikaci kejdy. K rozborům ČIŽP konstatovala, že v rozhodnutí není stanovena nutnost provádět je po aplikaci kejdy (parametr BSK₅ 8 mg se tedy klidně může měřit až v říjnu, přestože se -podle našeho názoru- v rozhodnutí jednoznačně vztahuje k období po aplikaci kejdy). Inspekce dále potvrdila, že aplikací kejdy v květnu 2001 porušilo Rybářství Litomyšl dané rozhodnutí, ale správní řízení o pokutě nelze zahájit, neboť od roku 2002 platí nový vodní zákon.

Česká inspekce životního prostředí Praha :

! Ředitelství ČIŽP v Praze nás informovalo o výsledku naší stížnosti na nečinnost IO ČIŽP v Hradci Králové, kam jsme na jaře tohoto roku zaslali 2 podněty na prošetření hospodářských aktivit Rybářství

Litomyšl s.r.o. na rybnících u Opatova (nedovolená střelba a plašení kormorána velkého – chráněného druhu a způsob aplikace kejdy). Ze sdělení vyplývá, že oddělení ochrany přírody IO ČIŽP v HK (evidentně po naší stížnosti) zaslalo 14.10. 2002 Rybářství Litomyšl oznámení o zahájení správního řízení ve věci nepovoleného odstřelu a plašení kormorána a ve věci způsobu aplikace kejdy vede oddělení ochrany vod zjišťování skutečného stavu věci (mimořádně už více než půl roku). Ředitelství ČIŽP se zavázalo nás informovat o dalším postupu v obou případech.

Krajský úřad Pardubice – odbor životního prostředí a zemědělství :

! Dopisem reagoval na náš podnět přezkoumat rozhodnutí OkÚ Svitavy – RŽP, kterým byl zrušen statut významného krajinného prvku louky u pramenů řeky Svitavy. Jde o nezávazné rozhodnutí, ve kterém však KÚPK konstatuje, že veškeré záležitosti registrace a dalších úkonů jsou plně v kompetenci OkÚ, vyzdvihuje botanický posudek AOPK Pardubice, podle kterého se na daném území nevyskytují žádné zákonem chráněné druhy rostlin (!) a v podstatě napadá a (podle našeho názoru neakceptuje) botanický posudek místního botanika Pavla Lustyka. ZO se bude nadále zabývat snahou louku ponechat v dosavadním stavu a nezřizovat zde poldr.

! Potvrdil odvolání naší organizace k udělení povolení k používání látek škodlivých vodám Rybářství Litomyšl pro rybníky Hvězda, Nový a Bukový u Opatova. Více než našimi připomínkami se zabýval nedostatky a chybami vodohospodáře ing. Randáka z RŽP OkÚ Svitavy, který povolení vydával.

! Zrušil rozhodnutí RŽP OkÚ Svitavy, v kterém referát nevyhověl naší žádosti o obnovu správního řízení ve věci odbahnění části litorálních ploch rybníka Kmotr v Jedlové u Poličky. Připomínáme, že naši ZO ing. Břeňová nepřizvala k tomuto řízení na podzim minulého roku.

! Oznámil zahájení správního řízení pro udělení výjimky pro používání látek škodlivých vodám firmě Rybářství Litomyšl na rybnících Hvězda, Nový, Vidlák, Sychrovec, Pařez (Opatov-Opatovec), Rohlíček a Mlýnský (Třebárov), Heřmánek (Horky), Boční (Stašov) a Kmotřík, Dolní, Pachovský a Luční (Jedlová). Zájmy ochrany přírody jsme hájili pro oblast Opatova, Opatovce, Stašova a Jedlové 29.ledna 2003. Vyjádření z naší strany mělo 9 stran.

Okresní úřad Svitavy – referát životního prostředí : (budiž mu zem lehká)

! Vydal souhlasné rozhodnutí k odbahnění rybníka Stašovský ve Stašově, které provede Rybářské sdružení „Vysočina“ Polička. V rozhodnutí jsou zapracovány naše připomínky v rámci správního řízení (viz. minulé číslo KonSterny).

! Informoval o záměru p. Erbes z Opatovce, postavit v k.ú. této obce brokovou střelnici. Počátkem měsíce listopadu pak vydal souhlas s umístěním střelnice a omezil provoz na období srpen až březen (bez omezení počtu provozních dní v týdnu, popř. měsíci), především pro výskyt zvláště ohrožených druhů ptáků na sousedním rybníku v době jarního tahu a pozdějšího hnízdního období. V polovině listopadu pak vydal souhlasné stanovisko, ve kterém omezil dobu provozu na období duben až srpen, ale nestanovil počet provozních dní v měsíci, proti čemuž jsme podali odvolání.

! Oznámil zahájení vodoprávního řízení k povolení nakládání s vodami a výjimce pro používání látek škodlivých vodám Rybářstvím Litomyšl na rybnících Terčový, Černý, Sychrovec, Vidlák a Mušlový.

! Přerušil řízení o udělení výjimky pro používání látek škodlivých vodám na rybnících Hvězda, Nový a Bukový a vyzval především žadatele o doplnění a poskytnutí dalších podkladů pro nové posouzení OkÚ (viz. rozhodnutí KÚ Pardubice o nedostatecích již dřívějšího rozhodnutí OkÚ).

! Obnovil na náš podnět správní řízení k povolení odbahnění části rybníka Kmotr v Jedlové u Poličky.

! Neudělil výjimku ze zákona o ochraně přírody pro rušení zvláště chráněného druhu – kormorána velkého na rybnících u Opatova (Hvězda). OkÚ tak potvrdil stanovisko naší ZO (jako účastníka řízení), že k výjimce musí Rybářství Litomyšl získat od Ministerstva ŽP výjimku pro druhy silně a kriticky ohrožené, které se v uvažované době rušení (střelba) nacházejí na rybníku v době jarního tahu. Dále RŽP akceptoval dále naši připomínku, že chov geograficky nepůvodního druhu a finanční zisk společnosti nemůže převažovat nad veřejným zájmem, kterým je zachování druhové rozmanitosti vodních druhů ptáků v tomto území.

Kež by stejně tak o udělení výjimky na rušení zvláště chráněných druhů musela žádat myslivecká sdružení při lovech na zvěř, která se v době podzimních lovů vyskytuje na našich rybnících.

! Zahájil správní řízení o předběžné otázce k žádosti Rybářství Litomyšl o kácení 4ks dřevin na rybníku Pařezák v Opatovci a 75 topolů na rybníku Hvězda u Opatova.

! Na základě našeho podnětu, který vzešel z naší předchozí stížnosti a rozhodnutí KÚ Pk, vydal RŽP závazné stanovisko, kterým v případě naší stížnosti na způsob odbahnění rybníka Kmotr v Jedlové rozhodl v podstatě respektovat původní svůj postoj. Nedošlo tak k jediné změně, kterou jsme chtěli vyvolat našimi stanovisky.

! Zahájil správní řízení o udělení výjimky pro používání látek škodlivých vodám na rybnících Nový, Hvězda a Bukový u Opatova pro zde hospodařící Rybářství Litomyšl s.r.o. Jelikož však bylo řízení zahájené až koncem měsíce prosince, nedošlo k projednávání záležitosti, protože s koncem roku 2002 ukončil úřad svoji činnost.

! Vydal rozhodnutí, kterým se povoluje Rybářství Litomyšl nakládat s látkami škodlivými vodám na menších rybníčcích Smrček a Polníček v Jedlové u Poličky a Žabka a Jezírko ve Stašově..

Městský úřad – odbor životního prostředí :

! Vydal souhlasné rozhodnutí pro zásah do významného krajinného prvku – kácení 75 topolů a 4 olší na obtokovém korytu (boční hrázky) severního břehu rybníka Hvězda. Proti tomuto rozhodnutí jsme se odvolali ke KÚ zejména proto, že plán rekonstrukce rybníka Hvězda počítá (a to i podle posudku EIA) se zachováním vzrostlých stromů na obtokové hrázi rybníka.

! Zahájil správní řízení k vydání stanoviska pro zásah do významného krajinného prvku- rybníka Hvězda u Opatova v souvislosti s jeho rekonstrukcí, která má řešit problematiku retence a protipovodňových opatření. Naše stanovisko bylo prakticky totožné s vyjádřením, které jsme na počátku roku předložili v této věci Povodí Labe HK s.p.

Městský úřad Svitavy – odbor výstavby a územního plánování :

! Na 3. září, 14.11. a 7.1.2003 svolal další jednání k výstavbě poldru na louce za odkalovací nádrží Horního rybníka ve Svitavách.

Městský úřad Bystré – stavební odbor :

! Oznámil zahájení územního řízení o výstavbě rybníka Dubovec v Jedlové u Poličky.

Všimli jsme si.

Ani vážky neunikají pozornosti !

Na podzim se nám dostala do rukou zpráva pana Miroslava Berana, který již několik let přináší mnohdy velmi zajímavé údaje z jeho pohybu po krajině v okolí České Třebové a Opatovska. Doposud to byla především ornitologická a floristická pozorování, ale nyní jsme byli překvapeni tím, že se náš kolega věnuje i určování a sledování vážek. Dovolili jsme si z údajů M.Berana sestavit krátkou zprávu pro naše čtenáře. Naším ornitologickým „výchlasem“ jsme již známí, a tak jsme rádi, že čtenářům KonSterny a „ochranářské obci“, přinášíme i údaje o výskytu vážek.

Všechny níže uvedené druhy byly zaznamenány na lesním rybníčku na Zádolském potoce. Řada druhů však byla pozorována i na rybníku Mušlový nebo v lokalitách Třebovice, „Kasárna“ a „Střelnice“. Data pak pocházejí z posledních 2 let.

Těšit se tedy můžeme z výskytu obou u nás žijících motýlic – motýlice obecné a motýlice lesklé. Z rodu šidlatka se vyskytuje š. hnědá, š. brvnatá, š. tmavá, š. páskovaná, š. zelená a š. velká. Jeden z nejhojnějších rodů u nás - šidélko zastupuje š. brvonohé, š. kopovité, š. páskované, š.

rudoočko, š. znamenáné, š. ruměnné, š. kroužkované, š. větší a š. malé. Mezi vzácnější druhy pak patří páskovec kroužkovaný. Z lesklic byla pozorována l. měděná a l. zelená. Mezi další zaznamenané rody patří šídla – š. modré, š. velké, š. červené, š. pestré, š. královské a š. tmavé. Posledním známým rodem tohoto území je rod vážka, ze kterých se podařilo pozorovat v. ploskou, v. čtyřskvrnnou, v. černořitnou, v. bělořitnou, v. hnědoskvrnnou, v. červenou, v. tmavou, v. žlutavou, v. rudou, v. obecnou, v. žíhanou a v. jasnoskvrnnou.

Připomínáme, že v mnoha případech byli zástupci hmyzího řádu vážky sledovány nejen při letu nebo lovu kořisti, ale i při páření, kladení vajíček nebo líhnutí. Sám autor těchto pozorování předpokládá výskyt ještě dalších 5-10 druhů, a to zejména z prostředí tekoucích vod, na které se bude pan Beran soustředit v dalších letech.

Podíváme-li se do Červeného seznamu vážek ČR, zjistíme, že z těchto zjištěných druhů patří mezi silně ohrožené **páskovec kroužkovaný**, který je zároveň druhem uvedeným v Červené knize. Jde o druh velmi úzce vázaný na pstruhová pásma tekoucích vod s písčitém dnem. Mezi druhy ohrožené pak patří **šídlatka zelená** (zaměřuje se na stojaté vody s bohatým a pestrým společenstvem pobřežních rostlin), **vážka bělořitná** a **vážka hnědoskvrnná** (vyhledávají prosluněné okraje vodních ploch a příkopů), **vážka červená** (poměrně zde početný a spíše nestálý druh různých prohříváných eutrofních stojatých vod) a **vážka tmavá** (obývá stojaté, spíše oligotrofní vody rašelinného a slatinného typu). Nakonec mezi druhy potenciálně ohrožené patří **šídlatka hnědá** (hojný druh různých typů stojatých vod), **šídlatka tmavá** a **šídélko kopovité** (hojnější druhy dávající přednost stojatým vodám rašelinného typu s bohatou vegetací), **šídélko znamenáné**, **šídélko malé** a **šídlo tmavé** (vyskytují se v eutrofních vodních plochách, příkopech nebo ramenech řek s bohatou vegetací), **šídlo červené** (spíše nížinný druh stojatých vod s plovoucí vegetací) a **vážka jasnoskvrnná** (celoevropsky ohrožený druh, poměrně úzce vázaný na lesní rašelinné a slatinné stojaté vody).

Přehled zjištěných druhů tedy potvrzuje, že především rybníček na Zádolském potoce (v blízkosti železniční zastávky Semanín a osady Nový Rybník), po revitalizaci Rybářstvím Litomyšl patří (především díky pestrým biotopovým podmínkám prostředí s existencí vhodného společenstva vodních rostlin) mezi zajímavé a snad i do budoucna „nadějně“ lokality v našem okolí.

Jiří Mach

Zážitky a postřehy z terénu.

K rybníkům se vyplatí jezdit několikrát denně !

Mezi svými kolegy ornitology jsem znám tím, že jsem schopen svitavské rybníky navštěvovat i několikrát denně. Dovolte mi, abych vám popsal příběh, který dokazuje, že tato „ornitologická pomatenost“ se občas vyplácí.

Bylo úterý 22. října. Měl jsem „mezeru“ ve svém učebním rozvrhu, a tak jsem se vydal na kontrolu Dolního rybníka, který se právě vypouštěl. Rozsah obnaženého dna se už slušně zvětšil, ale nejvíce druhů vodních ptáků (kachny, lžičáci, čirky obecné, poláci velcí a chocholáci, labutě, potápky malé nebo lysky) využívalo snížené hladiny ke snadnějšímu dosažení potravy dna rybníka. Kromě těchto míst jsou také atraktivní rozhraní bahna a vody na okrajích rákosových, zblochanových nebo orobincových porostů. Zde hledají a sbírají potravu především slípky, bekasiny otavní, často také kosové a vzácně třeba i sýkořice.

Já se však na podzim těším především na přítomnost chřástalů. Už každoročně na Dolním rybníku sleduji chřástaly vodní, kterých jsem tu právě letos viděl 8, což je doposud maximální počet pozorovaných dospělců nejenom pro okolí Svitav, ale zcela jistě i pro širší okolí. Poslední roky se také objevují i chřástalové kroupenatí, kterých ale není tolik a jejich frekvence výskytu je také menší. Nejvíce chřástalů se pak pohybuje v zadní části rybníka, v okolí přítoku vody z rybníka Horní.

Ono úterní dopoledne se mi nepodařilo během poměrně krátké chvíle chřástaly spatřit. Po skončení odpolední výuky jsem se rozhodl rybník znovu, jen tak ze zvědavosti, navštívit ještě jednou. Mnoho šancí na zjištění nějaké změny jsem si nedával, ale člověk nikdy neví. A ono se to potvrdilo. Při pohledu na přítokový „kanál“ jsem uviděl 1 chřástala, který se mi na první pohled „nezdál“. Než jsem si uvědomil, že tohle není nijak kroupenatý kus, tak chvilka uběhla. Navíc jedinec měl pruhoaná záda a i spodní a boční zbarvení těla se mi nezdálo nijak známé. A tak jsem začal váhat. Prohlédl jsem si ještě velice dobře (na vzdálenost do 20 metrů) i podcasní oblast a domů jsem jel s nutkáním se co nejdříve podívat, co jsem to viděl za chřástala (napadá mě malý a nejmenší). No a doma jsem zjistil,

že jsem poprvé v životě viděl chřástala malého. Podezření na zbarvení se ukázalo „na místě“, protože šlo o nedospělého jedince.

Tak a je to tady ! V tu chvíli jsem věděl, že jde o první záznam ze svitavských rybníků, a teprve druhý ze Svitav. V roce 1954 byl 1 uhynulý chřástal malý přinesen 7.9. panu V.Sajdlovi z Lačnova. Pták našel smrt na dvoře Svitapu, který se nachází asi 700 m od Dolního rybníka. Dále pátrám po výskytu tohoto druhu na rybnících u Opatova (3 výskyty z 90. let 20. století).

Výskyt tohoto kriticky ohroženého a nenápadně žijícího druhu je vždy pro ornitology povznesením, a tak jsem rád, že jsme jej mohli přivítat i u nás ve Svitavách.

Druhý den jsem, k mému překvapení a radosti zároveň, na témže místě chřástala malého viděl znovu. Tentokrát jsem si ho prohlédl ještě lépe. O den později jsem mohl chřástala ukázat shodou okolností i panu Pěničkovvi, panu Chaloupkovi i Jakubovi Machovi. Kdo z nás si v tu chvíli uvědomoval, jak poměrně vzácný právě prožívá okamžik. Později chřástala „okoukli“ i Milan Janoušek a Filip Jetmar.

Já osobně jsem si chřástala nejlépe prohlédl 3.listopadu, kdy se ke mně přiblížil nejbliže. Navíc ten den panovaly velmi dobré světelné podmínky, takže to byla paráda ! 17.listopadu pak Marián Polák pořizuje fotografie a videodokumentaci výskytu (později je ve svitavské kabelové televizi vysílána reportáž). Měli jsme štěstí, že se sem Marián vydal, protože to byl poslední den, kdy zde byl chřástal spatřen.

S přibývajícím dobou, kdy jsme měli možnost chřástala malého „hostit“ ve Svitavách, jsem si uvědomoval, že jde jistě o neobvykle dlouhodobý výskyt tohoto druhu, který ornitologové v naší republice ještě možná ani nezaznamenali. Přemýšlel jsem, proč se mladému jedinci tak u nás líbí. Bylo to jistě tím, že nacházel dostatek vhodné potravy. To zřejmě i díky tomu, že z Horního rybníka neustále přitékala pod přepad voda.

V řadě publikací se o tomto druhu píše, že jde o velmi skrytý žijícího ptáka. Dostatek potravy v poměrně nekrytém přítoku do rybníka nakonec patrně způsobil i to, že se chřástal nechoval plaše a nevyužíval jiná poměrně vhodná místa k hledání potravy (například mírně tekoucí potůčky v rákosině pod hrází Horního rybníka).

Nyní je mi znám jen jeden pozdější výskyt chřástala malého u nás (24.12.96 měl pozorovat 1M J.Němčík v Tečovicích na Zlínsku – Ptáci kolem nás č. 2/97). Nakonec i ten „nás“ chřástal si podmínky zimy zkusil, protože během těch 27 dní se minimálně 2x dostala teplota pod bod mrazu a na bahnech se 1 den držela vrstva asi 5 cm sněhu.

Tak chřástale – někdy na viděnou !

(Jak jste pochopili, tak název článku vystihuje okolnosti zjištění prvního výskytu chřástala. Tento příspěvek jsem započal psát již ten den. Nemohl jsem tušit, že se s ním později setkám ještě dvacetkrát . To už jsem ale nechtěl měnit název příspěvku. Přesto si stále myslím, že jezdit k rybníkům 2x i vícekrát se vyplatí ! A navíc – poprvé je jen jednou !!!).

Jiří Mach

Na cestách.

Za ptáky na ostrov Thassos aneb birdwatching mezi odpadky

Na rozdíl od mých kolegů ornitologů, které stále láká studený a mrazivý sever, jsem svojí cestovatelskou vášní váben spíše směry jižními a nejlépe směrem jihovýchodním (ačkoliv Irák bych v současné době přece jen raději vynechal). Zde mám tedy na mysli zejména Řecko a Turecko, země zaslíbené, které jsem dosud nenavštívil, byť jde o místa turisticky velmi exponovaná. A protože se mi podařil i druhý, a to velmi obtížný úkol – totiž přesvědčit ke strastiplné autobusové cestě i moji drahou druhou polovičku, vyrazili jsme 22.6.2002 na nejsevernější egejský ostrov Thassos – dle reklamy cestovní kanceláře zelený drahokam Egejského moře. Cíl cesty jsem umocnil tím, že nedaleko ostrova, ještě na řecké pevnině, se nachází významné ptačí území – delta řeky Nestos, kde by mělo být k vidění spousta mnou zatím nepozorovaných opeřenců.

K trajektu na ostrov se nám podařilo dorazit po 31 hodinové cestě přes Slovensko, šílenou maďarskou rovinu Alföld zasahující rovněž převážnou část Srbska, kde jsme pak v Bělehradě mohli z autobusu obdivovat zásahy americké armády na necivilní cíle (pár set metrů od porodnice) a dále hornatou část Bulharska (Rila, Rodopy), zemi přece jen méně postiženou komerčními zásahy dnešní

doby. Čekání na bulharsko - řeckých hranicích bylo ovlivněno do jisté míry tím, že jsme přijížděli ze zaostalé postsocialistické Evropy do Evropy označené modrou vlajkou se žlutými hvězdičkami. Nicméně voják s nabitým samopalem na hranici byl neklamnou známkou toho, že se časy mění a postupně dochází ke vzájemnému sblížení.

Plavba na samotný ostrov však již probíhala příjemně a sotva se do útroh místního Titaniku napresovaly desítky osobních aut a autobusů, mohli jsme se pohodlně usadit na horní palubě a obdivovat čisté moře a hejna racků bělohavých doprovázejících loď.

Ostrov Thassos obývá asi 15 tisíc místních obyvatel na rozloze 394 km² a v sezóně také tisíce turistů z konců celé Evropy (mnozí z nich z České republiky a ze Slovenska). Ostrov obíhá kvalitní silnice (mrazy zde asi nejsou tak četné jako u nás) spojující jednotlivá městečka s hlavním městem ostrova stejnojmenným Thassosem. Vnitrozemí ostrova je hornaté, nejvyšší hora Ypsarion dosahuje výšky 1132 m.n.m. a je docela fotogenická.

Již první den jsme při procházce okolo města Limenaria, jež se stalo naším dočasným domovem, mohli pozorovat např. dudka chocholátého či vluhu pestrou v letu nad místní církevní stavbou a poblíž staré nyní v moderním pojetí kulturně upravené továrny na zpracování železné rudy, bělořita okrového (*Oenanthe hispanica*) jenž zde žije ve dvou variantách poddruhu *melanoleuca* nebo nádherného samce skalníka modrého (*Monticola solitarius*). Tyto druhy nás pak provázely více či méně během dalšího pobytu na ostrově a postupně k nim přibývaly další – například strnad cvrčivý (*Emberiza cirulus*), s nímž jsem se již dříve potkal v Chorvatsku a který je až na černé hrdlo a zcela jiný hlas dosti podobný našemu strnadu obecnému nebo ostříž jižní (*Falco eleonorae*), ten mi však zmizel vždy dřív než jsem si ho mohl prohlédnout.

V následujících třech dnech jsem ohrozil rodinný rozpočet na několik let dopředu a zapůjčil jsem za nekřesťanských a pohříchu i nepravoslavných 80 eur luxusní vůz značky Fiat seicento s přibližnými rozměry 2 x 0,5 metru. Mé obavy se ale nenaplnily a časem se ukázalo, že i do horských a prašných cest se tento příbuzný automobilu vyšplhal prakticky bez problémů, takže dále jsem mohl pouze chválit. Díky tomu jsme si mohli ostrov prohlédnout z více stran. Na pobřeží jsme se setkali třeba s 18-ti členným hejnem rorýsů velkých (*Apus melba*), mírné zavaření brzdového systému bylo způsobeno zahlédnutím krásně vybarveného samce ťuhýka rudohlavého (*Lanius senator*), zdáli jsem zahlédl na moři i buňáka *Puffinus yelkouan*, který v horách ostrova snad dokonce hnízdí. V rámci výletu do nitra ostrova k jedinému sladkovodnímu minijezírku umělého původu jsme potkali opět vlny pestré, strnada cvrčivého ale i naše dobré známé lejska šedého, pěnkavu obecnou a zvonohlíka zahradního, působivé bylo potom dudání dudka. Poblíž obce Maries posedávali na drátech vlaštovky skalní (*Hirundo dauricus*), opodál se v keřích proháněl slavík obecný a ťuhýk obecný.

Při dalších procházkách v okolí Limenarie jsem zaznamenal např. skřivana lesního, další ťuhýky rudohlavé a dudky chocholaté, bělořity a také čtyři orebice (buď druhu *Alectoris chukar* nebo *A. graeca*), obtížně se v hustých porostech hledají místní pěnice *Sylvia melanocephala* ačkoliv jsou pravděpodobně velmi hojné, běžné byly také vrány šedé a přelétávající racci bělohaví.

Samostatnou kapitolu by si zasloužil přístup Řeků k životnímu prostředí. Jinak pohostinní a milí domorodci se ke své zemi chovají tak, jako by se již zítra měli stěhovat jinam. V kontrastu s opravdu čistým mořem je pobřeží skal a macchií i hornaté vnitrozemí zavaleno odpadem všeho druhu, v lepším případě se pálí vše „ekologicky“ na velkých skládkách. Myslím si, že i zaneřádná Česká republika je Řekům nedostižitelným vzorem. Při pohledu na bordel ve volné přírodě se člověku vnucuje pouze jediná otázka – nedostalo se Řecko do EU omylem? Stejně tak pohozené nábojnice v olivových hájích svědčí o tom, že co neuteče, neuletí, případně se neodpláží je zastřeleno, a to patrně včetně drobných ptáčků zpěváčků. Kdybych pátral blížeji, možná bych se dověděl, že takový pečený dudek na cibulce

Nakonec se nám podařilo alespoň na jedno dopoledne přejet na pevninu a podívat se do delty Nestosu. Zde je to s ochranou přírody asi slavnější, pomyslel jsem si, neboť jsem objevil pomlácenou ceduli s informací, že místo je významné pro vodní ptactvo, nicméně další skládky v území delty mne rychle přesvědčily o opaku. Přesto jsem si po ornitologické stránce odnesl právě odtud nejlepší „kousek“, protože přímo u frekventované silnice se na valech pohyboval a přelétal pár čejky trnité (*Hoplopterus spinosus*). Tento druh patří vůbec v rámci celé Evropy k nejvzácnějším – na starém kontinentě jich hnízdí asi do 40 párů. V území delty jsem pak zaznamenal také volavky stříbřité, hnízdící mimo jiné v kolonii s volavkami popelavými poblíž přístavu Keramoti, výchozího místa delty i na ostrov Thassos, dále ústřičníka, pisily, tenkozobce a vodouše rudonohé, kvanta racků bělohavých (ssp. *michahellis*), vlny pestré, chocholouše, strnady luční v nebývalém množství a další. Příjemné bylo i pozorování osamocené orla rodu *Aquila*. Samotná delta je patrně rozsáhlejší, ovšem z časových a dalších důvodů (auto jsme museli nechat na ostrově) a bez potřebné mapy, navíc v úporném vedru byla další pochůzka již zdraví škodící a proto jsme vzali za vděk nabídce dvou

německých turistek, které nás promptně svezli zpět do Keramoti. V závěru jsme ještě mohli přímo z trajektu pozorovat sympatického (Jirka Mach bude souhlasit) racka černohlavého.

Na závěr bych chtěl všem čtenářům případnou cestu na některý z řeckých ostrovů doporučit, přece jen tam středoevropský „birdwatcher“ uvidí to, co u nás ne, ale upozorním na časnější termín, jelikož v červnu tu již dost připaluje a ekologickým škarohlídům, mezi něž se ovšem také řadím, zároveň popřeji silné nervy.

Milan Janoušek

Cesta po (a k) Irsku.

Když jsem se dověděl, že bych měl možnost zúčastnit se o prázdninách zájezdu do Irska, tak jsem vůbec neváhal. Ke spolucestování se mi pak podařilo přesvědčit Standu Lešingera. Jistě nejen my dva jsme se těšili na přírodu (o které se budu zmiňovat především) „Zeleného ostrova“, ale i na tradiční irské puby (hostince a bary), historická místa a v neposlední řadě i na známé pivo.

9.srpná jsme vyjeli ze Svitav a přímo zdolali trasu po **Německu** a **Belgii**, kde jsme v **Bruggách** trávili osmihodinovou přestávku. Ve velmi pěkném historickém městě jsem si poprvé začal více všimnout ptactva. Především mě upoutala „zdatná“ populace kavek obecných a na místním náměstí, kde se vždy dalo najít něco do zobáku, se sletovali **rackové stříbřítí** a **žlutozozi**, jejichž evropské poddruhy se tu v této části Evropy pěkně promíchávají. Další přejezd do trajektového města ve Francii **Calais** mě taky potěšil. Mezi racky se již objevovali i **rackové mořští**. Spolu s dalšími racky, ale také rybáky, se pohybovali kolem lodních trajektů. V jedné chvíli jsem měl možnost pozorovat i mladé **rybáky dlouhoocasé**, kteří tu pravděpodobně měli i své starší „příbuzné“. Především rackové stříbřítí předváděli prakticky celou cestu přes kanál do anglického **Doveru** velkou vytrvalost a obratnost v dožadování a chytání potravy, kterou jim lidé házeli nebo i podávali přímo z ruky. V Doveru už „angličtí“ rackové stříbřítí netrpělivě čekali v prostoru celnice i plochy k čekání na trajekty.

Přírodu Anglie na cestě tam i zpět jsme neměli možnost poznat, protože jsme tuto zemi prakticky pouze projížděli (navíc cestou tam i z části zpět jen v noci). Dostali jsme se do Walesu, kde v přístavu **Fishguard** krátíme čas sledováním pobřeží za odlivu. „Hoduji“ zde opět rackové stříbřítí, žlutozozi, chechtaví a mořští, ale také **ústřičníci**, **kolihy velké** nebo **vodouši rudonozi**. Zajímavostí bylo pozorování krmení **lindušek vodních (ssp. petrosus)** a poprvé také **konipasa bílého – anglického (ssp. yarrellii)**. Pak už následovala cesta přes **kanál Sv. Jiří** do Irska. Trajekt trval asi 2 a půl hodiny a já ho trávil neustále pohledem na mořskou hladinu. Docela se to vyplatilo, protože jsem měl možnost vidět lovící **alkouny úzkozobé**, **buňňáky severní** a **buňňáky lední** i proletující **kormorány chocholaté** a **tereje bílé**.

V Irsku už nás čekala cesta do jihozápadní části ostrova, kde pevnina „vybíhá“ pěti poloostrovů do Atlantiku. Naše nocležiště se nacházelo na poloostrově **Beara peninsula** v městečku **Lauragh**. Okolní oblast je poměrně hornatá, tvořená fialovohnědým fylitem, který vypíná vrcholky pohoří **Caha Mountains** až do „výše“ asi 690 m n.m. I další poloostrovů jsou poměrně hornaté, zvláště pak poloostrov **Yveragh**, kde se nachází i nejvyšší hora Irska **Carrantuohill** (1014 m n.m.). V jejím okolí navštěvujeme nejznámější **NP Killarney**, který kromě hor je tvořen i četnými jezery v údolních trogách. Za nejhezčí poloostrov lze rozhodně označit **Dingle peninsula**, který kromě písčiny nabízející zejména skalnaté části, kde nad příbojovým pásmem hnízdí mořští ptáci v jejich „bazarech“. Bohužel nám nebylo souzeno zde tyto kolonie pozorovat, což pro sebe považuji za největší neštěstí celého zájezdu. Přestože v tuto dobu byla hnízdiště již možná opuštěná, tak nezastavit zde byl prostě průšvih. Nepodařilo se nám se Standou docestovat ani na ptačí ostrov **Dursey Island**, neboť jsme neměli štěstí při stopování z naší vesničky. A tak jsme si „puklé srdíčko“ léčili pohledem na pobřeží našeho poloostrova, kde se dali spatřit rackové mořští, rackové stříbřítí, **rybáci obecní** (a pravděpodobně i dlouhoocasí), **ústřičníci velcí**, **vodouši rudonozi**, **jespák obecný**, **volavka popelavá**, terej bílý, **kormoráni velcí** i chocholáci nebo **kolihy velké**. Já měl to štěstí, že při čtyřhodinovém „kochání se“ u pobřeží, se asi 20 metrů ode mne zastavila na několik minut **koliha malá**, kterou jsem si tak prohlédl nevídaně dokonale. Další zážitek bylo zdejší sledování **alkouna obecného**, který tu několik desítek minut lovil potravu. Na zpáteční cestě z Irska mi pak ještě udělal radost **racek tříprstý**, kterého jsem při březích v Calais viděl poprvé v životě (bohužel jen na pár vteřin).

Snad nejhojnějším pěvcem se nám zdála červenka, která tu ještě na každém kroku zpívala a vrána obecná šedá, která se nejvíce objevovala na březích zálivů při odlivech. Kromě ptáků jsme pak viděli i **tuleně** a **veverku popelavou**, která úspěšně v Británii i Irsku „vytlačila“ veverku obecnou.

Okolní pohoří naší vesničky jsou zarostlá pouze několika druhy travin. V době našeho pobytu tu kvetl dominantním způsobem **vřes**, **vřesovce** a trnitý **hlodáš evropský**. Po kopcích se všude pasou stovky **ovcí**. Díky posledním dvěma jmenovaným druhům a oplocení je cesta po kopcích velmi nesnadná. Navíc značení turistických cest tu prakticky (jako i jinde v Irsku) neexistuje. Kouzlo „Zeleného ostrova“ dotváří řada druhů **kapradin**, po stromech pnoucí se **břečťan** a všudypřítomné **rododendrony**, které se už místy stávají plevelnatým keřem, jehož porosty vám nedovolují proniknout do prostorů mimo cesty. Raritou jsou i zplanělé **fuchsie**, které lemují snad každou silničku a cestu. Krajina tak díky Golfskému mořskému proudu skutečně nabírá charakter středomořské oblasti. Neustálou zeleň lesních partií (smrků, borovic, ale třeba i klenů) nebo pastvin střídají nerozsáhlé polní plochy spíše jen ve vnitrozemí ostrova.

Irsko je ostrov skutečně zajímavý a krásný zejména svoji přírodou. Na první dojem je překvapivý velmi malý počet chráněných území, ale zamyslete-li se nad tím, proč chráněná území vlastně vznikají, tak si domyslíte, že tu v Irsku jich není potřeba. Připočteme-li další zážitky z irských hospůdek, ochutnávku místního piva a whisky, atmosféru a prohlídku měst **Cork** a **Dublin** (a jistě i mnohé další), je Irsko místem, které rozhodně doporučuji navštívit.

Jiří Mach

Ornitologická pozorování.

Některá zde uvedená pozorování ptáků mohou být publikována v periodikách České společnosti ornitologické (Zprávy ČSO nebo Panurus) odkud doporučujeme tyto zprávy o výskytu citovat.

K dalšímu publikování níže uvedených pozorování kontaktujte vždy jejich autory !

Potáplice malá (*Gavia stellata*) :

13. a 15.10.02 - Jedlová, r. Polní, 1 ex., *Jakub Mach*

Potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*) :

08.12.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 ex., *Janoušek*

Potápka roháč (*Podiceps cristatus*) :

08.12.02 - Opatov, r. Hvězda, 15 ex., *Janoušek*

Kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*) :

13.03.02 - Opatov, r. Hvězda, cca 120 ex., *Jetmar*
24.03.02 - Opatov, r. Hvězda, cca 150 ex., *Janoušek*
13.10.02 až 08.12.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 ex. s postřeleným křídlem
(neschopen letu), *Jetmar a Janoušek*
22.10.02 - Svitavy, přelet nad Dolním r., 1 ex., *Jiří Mach*
27.10.02 - Jedlová, r. Kmotr, 3 ex., *Jakub Mach*

Volavka bílá (*Egretta alba*) :

04.04.02 - Opatov, r. Hvězda, 4 ex., *Polák*
13. až 14.04.02 - Opatov, r. Hvězda, 3 ex., *Janoušek a Jetmar*
21.04.02 - Opatov, r. Hvězda a Nový, 1 ex., *Janoušek a Jetmar*
04. až 06.05.02 - Opatov, r. Hvězda, 2 ex. (1 ve sv.š.), *Janoušek a Jetmar*
29.06.02 - Opatov, r. Nový a Hvězda, 1 ex., *Beran*
05. až 07.08.02 - Opatov, r. Nový a Hvězda, 2 ex., *Beran*

21.08.02 a 08.09.02 - Opatov, r. Nový a Hvězda, 1 ex., *Beran*
24.08.02 - Jedlová, u r. Polní a Kmotr, 3 ex., *Jakub Mach*
25.08.02 - Jedlová, u r. Polní a Kmotr, 5 ex., *Jakub Mach*
31.08.02 - Jedlová, Pachovský r., 2 ex., *Jakub Mach*
31.08.02 - Jedlová, r. Polní a Kmotr, 2 ex., *Jakub Mach*
06.10.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 ex., *Jiří Mach, Polák a exkurze EFP*
08. a 09.10.02 - Opatov, r. Nový, 1 ex., *Jetmar a Beran*
30.10.02 - Svitavy, Dolní r., 1 ex., *Jakub Mach*
09. až 10.11.02 a 13.11.02 - Opatov, r. Hvězda a Nový, 1 ex., *Janoušek a Jetmar*
16. až 17.11.02 a 24.11.02 - Opatov, r. Nový, 2 ex., *Janoušek, Jetmar a Polák*
01.12.02 - Opatov, r. Vidlák, 1 ex., *Janoušek*
06.12.02 - Opatov, r. Hvězda a Nový, 1 ex., *Jetmar*
15.01.03 - Svitavy, Dolní r., 1 ex., *Jiří Mach*

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*) :

01.12.02 - Opatov, r. Hvězda, 45 ex., *Janoušek*

Čáp černý (*Ciconia nigra*) :

23.07.02 - Opatov, 1 podvýživný juv. ex. na zahradě v Opatově,
později uhynul v záchranné stanici ve Vendolí, *Polák*

Husa polní (*Anser fabalis*) :

10.10.02 - Svitavy, nad r. Dolní a Horní, 31 ex., *Jiří Mach*

Husa velká (*Anser anser*) :

13.03.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 ex., *Beran*
27.04.02 - Opatov, r. Hvězda a Nový, 2 ex., *Janoušek*

Čírka obecná (*Anas crecca*) :

25.08.02 - Jedlová, r. Kmotr, 1 ex., *Jakub Mach*
31.08.02 - Jedlová, r. Kmotr, 1M, *Jakub Mach*
22.09.02 - Svitavy, Dolní r., 3F, *Jiří Mach*
11.10.02 - Svitavy, Dolní r., 1M, *Jiří Mach*
13.10.02 - Jedlová, r. Kmotřík, 6 ex., *Jakub Mach*
24.10.02 - Svitavy, Dolní r., 1M+2F, *Jiří Mach*
27.10.02 - Jedlová, r. Kmotřík, 16 ex., *Jakub Mach*
04.11.02 - Svitavy, Horní r., 1F, *Jiří Mach*

Čírka modrá (*Anas querquedula*) :

21.04.02 - Opatov, r. Nový, 6 M + 2 F – tok, *Jetmar*
04. až 19.05.02 - Opatov, r. Vidlák, vždy pozorován 1 pár nebo 1 M (19.05.
samec v toku, samice létá na louku asi 100 m od rybníka), *Jetmar*
22.05.02 - Opatov, r. Vidlák, 1M, *Polák*

Ostralka štíhlá (*Anas acuta*) :

08.03.02 - Třebařov, Velký třebařovský r., 1M+1F, *Janoušek*
16.03.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 M, *Jetmar a Vítová*
26.09.02 - Svitavy, Dolní r., 1M, *Jiří Mach*
28.09.02 - Svitavy, Dolní r., 1M, *Jiří Mach*
01., 03. a 04.11.02 - Svitavy, Horní r., 2F, *Jiří Mach*

Kopřivka obecná (*Anas strepera*) :

06.04.02 - Opatov, r. Hvězda, 18 ex., *Janoušek*

Hvízdák eurasijský (*Anas penelope*) :

26.09.02 - Svitavy, Dolní r., 1M v z.š., *Jiří Mach*

28.09.02 - Svitavy, Dolní r., 2M v z.š., *Jiří Mach*

06.10.02 - Opatov, r. Hvězda, 1M, *Jiří Mach*

27.10.02 - Svitavy, Horní r., 1F, *Jiří Mach*

06.11.02 - Svitavy, Horní r., 2F, *Jiří Mach*

18.11.02 - Svitavy, Horní r., 1F, *Jiří Mach*

Lžičák pestrý (*Anas clypeata*) :

21.04.02 - Opatov, r. Nový, 5 M + 2 F – tok, *Jetmar*

25.08.02 - Svitavy, Dolní r., 2F, *Jiří Mach*

16.09.02 - Svitavy, Dolní r., 7 ex., *Jiří Mach*

17.09.02 - Svitavy, Dolní r., 5 ex., *Jiří Mach*

19. a 22.09.02 - Svitavy, Dolní r., 6 ex., *Jiří Mach*

29.09.02 - Svitavy, Dolní r., 8 ex., *Jiří Mach*

05.10.02 - Svitavy, Dolní r., 6 ex. (juv. a F), *Jetmar, Jiří Mach a Pěnička*

23.10.02 - Svitavy, Dolní r., 1F, *Jiří Mach*

Hohol severní (*Bucephala clangula*) :

05.03.02 - Opatov, r. Hvězda, 4 ex., *Janoušek*

06.12.02 - Svitavy, Horní r., 1M, *Jiří Mach*

Polák kahlolka (*Aythya marila*) :

20. až 23.03.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 M, *Janoušek a Jetmar*

09.10.02 - Svitavy, Dolní r., 1M, *Jiří Mach*

11.10.02 - Svitavy, Dolní r., 1M, *Jakub Mach a Jiří Mach*

12. až 14.10.02 - Svitavy, Dolní r., 1M, *Jiří Mach*

16.11.02 - Opatov, r. Hvězda, 3 F (společně s 1M *A. fuligula* a 1 ex. *A. ferina*), *Jetmar*

Zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*) :

29.03.02 - Opatov, r. Černý, 1M + 1F (1 pár ve sš), *Jetmar, Polák a Vítová*

01.09.02 - Opatov, r. Nový, 1 ex., *Janoušek*

29.10.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 ex., *Jetmar*

03.11.02 - Opatov, r. Mušlový, 1 ex., *Janoušek*

Morčák prostřední (*Merqus merganser*) :

20.01.02 - Opatov, r. Nový, 2 F, *Janoušek*

24.11.02 - Opatov, r. Vidlák, 1 F, *Janoušek a Jetmar*

24.11.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 M, *Jetmar a Polák*

08.12.02 - Opatov, r. Hvězda, 2 M + 1 F, *Janoušek*

Morčák velký (*Merqus merganser*) :

20.01.02 – Opatov, Nový r., 2F, *Janoušek*

Orel mořský (*Haliaeetus albicilla*) :

09.03.02 - Opatov, r. Nový, 1 ad. ex., *Jetmar*

09.05.02 - Opatov, r. Nový, 1 ad. ex., *Janoušek*

18.05.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 ad. ex., *Jetmar*

11. až 13.10.02 - Opatov, r. Nový a Hvězda, 1 subad. ex., *Beran a Jetmar*

08.12.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 subad. ex., *Janoušek*

Luňák hnědý (*Milvus migrans*):

27.04.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 ex., *Janoušek*
26.06.02 - Opatov, Nový r., 1 ex., *Beran*

Luňák červený (*Milvus milvus*):

10.03.02 - Opatov, u r. Hvězda, 1 ex., *Janoušek*

Moták lužní (*Circus pygargus*):

18.07.02 - Ostrý Kámen, 1M, *Janoušek* a *Jiří Mach*
24.08.02 - Osík u Litomyšle, 1 M, *Jetmar*
24.08.02 - Pohodlí u Litomyšle, 1 juv. ex., *Jetmar*
25.08.02 - Pohodlí u Litomyšle, 1 F, *Jetmar*

Orlovec říční (*Pandion haliaetus*):

24.03.02 - Opatov, r. Nový a Hvězda, 1 ex., *Janoušek*
09.04.02 - Opatov, r. Nový a Hvězda, 2 ex., *Janoušek*
17.04.02 - Opatov, r. Nový, páření na hnízdě (natočeno) *Polák*

Káně rousná (*Buteo lagopus*):

13.03.02 - Opatov, r. Nový, 2 ex., *Janoušek*
24.08.02 - Nová Ves u Litomyšle, 1 ex., *Jetmar*
25.08.02 - Pohodlí u Litomyšle, 1 ex., *Jetmar*
16.-17.11.02 - Opatov, r. Nový, 1 ex., *Janoušek*, *Jetmar* a *Polák*
01.12.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 ex., *Janoušek*

Jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*):

03.09.02 - Svitavy, u Dolního r., 1 ex., *Jiří Mach*

Ostříž lesní (*Falco subbuteo*):

19.04.02 - Opatov, r. Vidlák, 1 ad. ex., *Jetmar* a *Vítová*
23. až 26.09.02 - Opatov, r. Nový, 1 ex., *Beran*
24.06.02 - Česká Třebová, nádraží, 1 ex., *Beran*
29.09.02 - Svitavy, Dolní r., 1 ex., *Jiří Mach*

Jeřáb popelavý (*Grus grus*):

10.03.02 - Opatov, při přeletu nad obcí (kroužení a hlas), 8 ex., *Janoušek*
11.09.02 - Vendolí, při přeletu nad obcí, 9 ex., *Zelený*
29.12.02 - Nová Ves u Litomyšle, přelet 2 ex., *Jetmar*

Chřástal vodní (*Rallus aquaticus*):

15.04.02 - Boršov, Boršovský r., hlas 1 ex., *Janoušek*
20.10.02 - Svitavy, Dolní r., 8 ex., *Jiří Mach*
24.10.02 - Svitavy, Dolní r., 1 ex., *Chaloupka*, *Jakub Mach*, *Jiří Mach* a *Pěnička*
25. a 27.10.02 - Svitavy, Dolní r., 1 ex., *Jiří Mach*

Chřástal malý (*Porzana parva*):

22.10. až 17.11.02 - Svitavy, Dolní r., 1 juv.
Chaloupka, *Janoušek*, *Jetmar*, *Jakub Mach*, *Jiří Mach*, *Pěnička* a *Polák*

Chřástal polní (*Crex crex*):

07.05.02 - Semanín, bývalá střelnice SA, 1 ex., *Beran*
17.05.02 - Semanín, pod motokrosovým závodistištěm, 1 volající M, *Polák*
21.05.02 - Semanín, pod motokrosovým závodistištěm, 2 volající M, *Beran* a *Jetmar*
12.06.02 - Semanín, bývalá střelnice SA, 1 ex., *Beran*
05.07.02 - Opatov, 1 volající M, *Polák*
21.08.02 - Semanín, 2M, *Beran*

Ústříčník velký (*Haematopus ostralegus*):

25.08.02 - Opatov, 1 imm. ex. nalezen vysílený a zřejmě přiotrávený u r. Vidlák (nález učinili MOP „Rybařiči“ z Opatova), ptáka se poté ujal p. Zelený z Vendolí, přesto
27.08.02 uhynul (nyní patrně ve sbírce J. Andrlého), *Polák*

Slučka malá (*Lymnocyptes minimus*):

13.03.02 - Opatov, Nový r., 1 ex. v zátoce, *Beran* a *Jetmar*

Sluka lesní (*Scolopax rusticola*):

29.03.02 - Opatov, les „Ve farském“, 2 ex., *Jetmar* a *Vítová*
29.03.02 - Opatov, les „Ve farském“, 1 ex., *Polák*

Jespák obecný (*Calidris alpina*):

24. až 26.09.02 - Opatov, r. Nový, 4 ex., *Beran*
29.09.02 - Opatov, r. Nový, 2 ex., *Janoušek* a *Jetmar*
01.10.02 - Opatov, r. Nový, 4 ex., *Polák*

Jespák bojovný (*Philomachus pugnax*):

04.04.02 - Třebařov, Velký třebařovský r., 16 ex., *Janoušek*
24.09. až 02.10.02 - Opatov, Nový r., max. 7 ex., *Beran*

Vodouš tmavý (*Tringa erythropus*):

30.04.02 - Opatovec, r. Pařez, 1 ex., *Jetmar*
02.09.02 - Opatovec, r. Sychrovec, 2 ex. v letu, *Janoušek*

Vodouš rudonohý (*Tringa totanus*):

30.03.02 - Opatov, r. Mušlový, 1 ex., *Jetmar* a *Vítová*

Vodouš šedý (*Tringa nebularia*):

21.04.02 až 03.06.02 - Opatov, r. Mušlový, 2 ex. - tok, *Beran*
(*M.Polák* : potvrzuje tok 21.04. a 02.05)

Vodouš kropenatý (*Tringa ochropus*):

09.03.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 ex., *Jetmar*
04.04.02 - Třebařov, Velký třebařovský r., ca 13 ex., *Janoušek*
30.06.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 ex., *Jetmar*
30.06.02 - Opatov, r. Bukový, 1 ex., *Jetmar*
21.07.02 - Opatov, r. Bukový, 1 ex., *Jetmar*

Racek stříbřitý (*Larus argentatus*):

01.03.02 - Opatov, r. Nový, 1 ad. ex., *Polák*

24.11.02 - Opatov, r. Nový, 1 ad. ex., *Janoušek a Jetmar*

Racek bělohlavý (*Larus cachinans*):

21.04.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 subad. ex., *Janoušek a Jetmar*

25.04.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 subad. ex., *Janoušek a Jetmar*

01.05.02 - Opatov, r. Hvězda, 2 subad. ex., *Jetmar*

Racek malý (*Larus minutus*):

26.04.02 - Opatov, r. Hvězda, cca 150 ex., *Beran*

Rybák obecný (*Sterna hirundo*):

27.04.02 - Opatov, r. Hvězda, 2 ad. ex., *Janoušek a Jetmar*

08.05.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 ad. ex., *Jetmar*

15.07.02 - Svitavy, Horní r., 2 ex., *Pěnička*

24.09.02 - Opatov, r. Vidlák, 1 ex., *Beran*

Rybák černý (*Chlidonias niger*):

17.05.02 - Opatov, r. Hvězda, 42 ad. ex., *Jetmar*

16.07.02 - Svitavy, Dolní r., 1 ex., *Jiří Mach*

17.07.02 - Svitavy, Dolní r., 3 ex., *Jiří Mach*

26.08.02 - Svitavy, Dolní r., 2 juv., *Jiří Mach*

Rybák bělokřídý (*Chlidonias leucopterus*):

04.05.02 - Opatov, r. Hvězda, 2 ad. ex., *Janoušek a Jetmar*

Sýček obecný (*Athene noctua*):

31.08.02 - Vendolí, 1 ex., *Polák a Zelený*

Sýc rousný (*Aegolius funereus*):

05.02.02 - Nová Ves u Děřfichova, PP Pod skalou, 1M, *Janoušek*

Vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*):

20.03.02 - Opatov, r. Nový, 1 ex., *Jetmar*

13.10.02 - Opatov, r. Hvězda, cca 50 ex., *Jetmar*

Linduška horská (*Anthus spinoletta*):

31.03.02 - Opatov, r. Nový, 3 ex., *Janoušek a Jetmar*

14.04.02 - Opatov, r. Nový, 1 ex., *Janoušek*

Pěnice vlašská (*Sylvia nisoria*):

17.05.02 - Semanín, pod motokrosovým závodištěm, min 1 pár, *Polák*

21.05.02 - Semanín, pod motokrosovým závodištěm, cca 2 páry, *Beran a Jetmar*

22.06.02 - Semanín, bývalá střelnice SA, vyvážení mláďat, *Beran*

Slavík modráček (*Luscinia svecica*):

07.04.02 - Opatov, Nový r., 1M, *Jetmar*

13.04.02 - Opatov, Nový r., 1M, *Jetmar*

21.04.02 - Opatov, u r. Hvězda, 1F, *Janoušek a Jetmar*

Slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) :

07.04.02 - Opatov, r. Nový, 1 M, *Jetmar*
13.04.02 - Opatov, r. Nový, zpěv 1 M, *Jetmar*
21.04.02 - Opatov, r. Hvězda, 1 F, *Janoušek a Jetmar*

Slavík tmavý (*Luscinia megarhynchos*) :

12.05.02 - Opatovec, r. Vidlák – Mikulečský potok, 1 zpívající M, *Jetmar*

Cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*) :

16.04.02 - Opatov, r. Nový, 1 zpívající M, *Jetmar*
09.06.02 - Opatov, r. Nový, 1 zpívající M, *Janoušek a Jetmar*
17.06.02 - Opatov, r. Nový, 1 zpívající M, *Polák*
21.07.02 - Opatov, r. Nový, 1 zpívající M, *Jetmar*

Sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*) :

03.11.02 - Opatov, r. Nový, 6 ex., *Janoušek a Jetmar*

Leisek malý (*Ficedula parva*) :

22.05.02 - Opatov, PR Psí kuchyně-poblíž lesního rybníčku, hlas 1M, *Beran*

Brkoslav severní (*Bombycilla garrulus*) :

27.01.02 – Svitavy, Moravský Lačnov, 11 ex., *Janoušek*

Krkavec velký (*Corvus corax*) :

03.04.02 - Opatov, PR Psí kuchyně, 3 pull. v hnízdě na smrku, *Polák*

Čečetka zimní (*Carduelis flammea*) :

29.06.02 - Opatovec, 1 ex., *Jetmar*
30.06.02 - Opatov, r. Hvězda, hlas 1 ex., *Jetmar*
14.07.02 - Opatovec, hlas 1 ex., *Jetmar*

Strnad luční (*Miliaria calandra*) :

12.05.02 - Opatovec, 1 zpívající M, *Jetmar*
20.05.02 - Opatov, motokrosově závodíště, 1zpívající M, *Polák*
27.05.02 - Semanín, bývalá střelnice SA, 2 ex., *Beran*
27.05.02 - Opatov, r. Nový, 1 ex., *Beran*
31.05.02 - Semanín, bývalá střelnice SA, 1 ex., *Janoušek*
09.06.02 - Semanín, bývalá střelnice SA, 1 ex., *Janoušek a Jetmar*
23. až 30.06.02 - Semanín, bývalá střelnice SA, 1 zpívající M, *Beran a Jetmar*
28.06.02 - Opatov, pole u Nového r., 2 zpívající M, *Polák*
13.05. až 04.07.02 - Opatov, hnízdění 1 páru (snad 2x), hnízdo nenalezeno, *Polák*